

Adviescollege ICT-toetsing

Jaarrapportage 2022

Adviescollege ICT-toetsing

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Adviescollege ICT-toetsing in 2022	5
1.1 Adviezen over ICT-projecten en informatiesystemen	5
1.1.1 Adviezen over risico's en slaagkans van projecten	5
1.1.2 Adviezen over onderhoud en beheer	5
1.2 Adviezen ter bevordering van eenheid, kwaliteit en efficiëntie van informatiesystemen	5
1.3 Kennisoverdracht en bevordering bij de rijksoverheid	6
1.2 Voorbereiding Wet Adviescollege ICT-toetsing	6
2 Rode draad: Doordenk de start van projecten beter	8
2.1 Geef bij beleidsaanpassingen meer aandacht aan uitvoerbaarheid	8
2.2 Vernieuw in kleine stapjes	9
2.3 Maak weloverwogen gebruik van interne en externe onderzoeken	9
2.4 Zorg voor een stevige basis	9
2.5 Positieve ontwikkelingen	10
3 Jaarverslag 2022	12
3.1 Adviezen	12
3.1.1 Uitgebrachte adviezen	12
3.1.2 Ontwikkeling uitgebrachte adviezen	14
3.1.3 Niet geselecteerde adviesaanvragen	14
3.2 Kennissessies en kennispublicatie	14
3.3 Personeel en organisatie	15
3.4 Financiën	15
Bijlage Risicogerichte selectie en werkvoorraad 2023	17

Voorwoord

Begin 2021 is het Adviescollege ICT-toetsing (AcICT) als opvolger van het tijdelijke Bureau ICT-toetsing (BIT) van start gegaan. 2022 stond in het teken van het verder uitbouwen van het college en zijn activiteiten.

Naast de onderzoeken heeft het Adviescollege in 2022 extra aandacht gegeven aan het vergroten van de impact van onze onderzoeken op de beheersing van ICT-projecten. We hebben veelvuldig onze bevindingen en adviezen gedeeld, ook buiten de formele adviezen om. Regelmatig overlegden we met onze staatssecretaris. Ook gaven we diverse technische briefings aan de Eerste en Tweede Kamer en waren we regelmatig te gast bij de commissie Digitale Zaken. Daarnaast levert het Adviescollege een bijdrage aan het ambtelijk professionaliseringsprogramma ICT voor de Algemene Bestuursdienst.

Het moment waarop ICT bij beleids- en wetgeving betrokken wordt, is een terugkerend punt in de overleggen met de commissie Digitale Zaken. We zien namelijk steeds vaker in onze onderzoeken dat de manier waarop wetgeving en beleid gemaakt of gewijzigd zijn, waarbij ICT pas laat wordt bijgeschakeld, een van de oorzaken van falende projecten is. Dat zien wij niet alleen. Ook de Tweede Kamer heeft de noodzaak van een digitale toets op wetgeving onderkend en advies gevraagd aan het Adviescollege bij de invoering hiervan. We zijn erg blij met deze ontwikkeling.

Het afgelopen jaar heeft het college regelmatig overlegd met (vertegenwoordigers van) departementen om over ICT en projecten te praten, waarbij een onderzoek door het Adviescollege vaak de aanleiding was. In oktober hebben we ons eerste symposium georganiseerd, met als thema “De betere uitvoerbaarheid van beleid en wet- en regelgeving toegespitst op ICT”.

In 2022 heeft het Adviescollege 18 onderzoeken uitgevoerd. In het Instellingsbesluit van 2021 is een extra taak opgenomen ten aanzien van onderzoeken op onderhoud en beheer, vanwege de hoge bestedingen op dit gebied. In 2021 hebben wij enkele onderzoeken uitgevoerd, echter in 2022 zijn er geen aanvragen en onderzoeken op dit gebied geweest. Wij zetten erop in om in 2023 overeenstemming te krijgen over het uitvoeren van een aantal toetsen op onderhoud en beheer.

Momenteel ligt de concept wettekst die de basis gaat vormen voor het Adviescollege ter behandeling in de Tweede Kamer. Wij bedanken iedereen die eraan heeft bijgedragen om deze concept wettekst te realiseren.

Op het personele vlak is het verheugend dat het Adviescollege kon worden uitgebreid tot vijf leden, het maximale aantal. Per 1 september 2022 zijn Adri de Bruijn RE RA en Prof. dr. Arie van Deursen de geledingen komen versterken. Per 1 januari 2023 treden Nancy van der Voort MSc en Prof. dr. Joost Visser aan als vervangers voor de uittreeders Prof. dr. Paul Klint en Prof. dr. Hans Verkruijsse.

Het nieuwe college bedankt de oude leden, Hans en Paul, voor hun inzet en de basis, die zij mede hebben neergezet.

Hierdoor is het Adviescollege in staat om verder te groeien en te kunnen blijven voldoen aan de vraag naar adviezen en kennis.

Scheidend voorzitter

Prof. dr. J.P.J. (Hans) Verkruijsse

Inkomend voorzitter

Drs. H.J.A. (Rikky) van Osch

1

Adviescollege ICT-toetsing
in 2022

1 Adviescollege ICT-toetsing in 2022

In 2021 is via een Instellingsbesluit een tijdelijke grondslag gecreëerd waardoor het Bureau ICT-toetsing (BIT) kon worden voorgezet als Adviescollege ICT-toetsing. Intussen wordt de wettelijke grondslag voorbereid waarmee het permanente karakter van het Adviescollege tot uitdrukking komt. Het Instellingsbesluit blijft in werking tot het wetsvoorstel is aangenomen.

In dit hoofdstuk leest u over de uitvoering van de verschillende taken van het Adviescollege. In hoofdstuk 2 komen de rode draden aan bod die wij in onze onderzoeken naar de slaagkans en risico's van ICT-projecten en informatiesystemen zien. In hoofdstuk 3 vindt u de kengetallen over het jaar 2022.

1.1 | Adviezen over ICT-projecten en informatiesystemen

Het Adviescollege heeft ten behoeve van de algehele verbetering van de beheersing van ICT-projecten en informatiesystemen de taak om zowel de slaagkans van projecten, als de doeltreffendheid en doelmatigheid van het onderhoud en beheer van informatiesystemen te onderzoeken.

1.1.1 Adviezen over risico's en slaagkans van projecten

In zijn tweede jaar is het Adviescollege stevig gegroeid; hierdoor waren wij in staat om meer adviezen uit te brengen dan de jaren hiervoor. We hebben op verzoek van acht ministeries en de Eerste Kamer onderzoeken uitgevoerd. Om onze inzet zo effectief mogelijk te maken, selecteren we de projecten op basis van risico. Deze risicoselectie vindt plaats op basis van de omvang van het budget, de maatschappelijke impact, signalen over een project of organisatie, en potentieel leereffect. In 2022 zijn er 31 adviesaanvragen ontvangen. Van 22 adviesaanvragen is besloten deze niet te selecteren. De rode lijnen uit onze onderzoeken komen terug in hoofdstuk 2.

1.1.2 Adviezen over onderhoud en beheer

Momenteel lopen er bij de rijksoverheid grote projecten om oudere applicaties te vervangen en zo ruimte te maken voor nieuw beleid. Uit onze projectonderzoeken blijkt regelmatig dat onvoldoende wordt geanticipeerd op goed onderhoud en beheer van informatiesystemen. Het Adviescollege wil graag ook op dit gebied een bijdrage leveren.

Ons doel daarbij is om te voorkomen dat nieuw ontwikkelde systemen (te) snel verouderen, waardoor de beoogde aanpasbaarheid van systemen voor nieuw beleid wederom in het gedrang komt.

Wij hadden ons daarom voorgenomen dit jaar meer in te zetten op de uitbreiding van onze taak om de *doeltreffendheid en doelmatigheid van het onderhoud en beheer van informatiesystemen* verder te onderzoeken. Echter, wij hebben dit jaar geen adviesaanvragen onder deze titel ontvangen van departementen of uitvoeringsorganisaties. Vandaar dat we gedurende 2023 actief op zoek gaan naar onderzoeken op dit gebied.

1.2 | Adviezen ter bevordering van eenheid, kwaliteit en efficiëntie van informatiesystemen

Naast adviestaken uit paragraaf 1.1 heeft het Adviescollege - ten behoeve van de algehele verbetering van de beheersing van ICT-projecten en informatiesystemen - de taak om advies uit te brengen ter bevordering van de eenheid, kwaliteit en efficiëntie van de informatiesystemen.

Op verzoek van de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), respectievelijk de Eerste Kamer hebben we dit jaar drie adviezen uitgebracht over het programma Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Begin 2022 en in oktober beoordeelde we op verzoek van de Eerste Kamer of DSO al klaar was voor implementatie en of de testen wel afdoende waren uitgevoerd. In december 2022 hebben we op verzoek van de minister voor VRO onderzocht in hoeverre ons advies van oktober, om de DSO-keten indringender te testen, was opgevolgd.

Op verzoek van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) hebben we het ontwikkelproces van de CoronaMelder-applicatie geëvalueerd, mede om hieruit lessen te kunnen trekken voor andere ICT-projecten van de Rijksoverheid.

Daarnaast hebben we op verzoek van het Openbaar Ministerie een advies gegeven over de strategische keuzes van het OM voor de vernieuwingsopgave en de borging van randvoorwaarden voor het Business Informatieplan Openbaar Ministerie (BIPOM).

1.3 | Kennisoverdracht en bevordering bij de rijksoverheid

Het Adviescollege heeft als derde wettelijke taak: voorzien in kennisoverdracht en kennisbevordering bij de ministeries, publiekrechtelijk zelfstandige bestuursorganen, de politie en de Raad voor de rechtspraak, vanuit de kennis en ervaringen die in de onderzoeken over ICT zijn opgedaan.

In 2022 heeft het Adviescollege meer ingezet op kennisdeling. Zo is er voor het eerst een symposium georganiseerd met als titel “De betere uitvoerbaarheid van beleid en wetgeving, toegespitst op ICT”. Dit symposium is door de aanwezigen positief ontvangen; daarom willen dit we jaarlijks herhalen. Daarnaast organiseerden we de volgende bijeenkomsten:

- sessies voor de interdepartementale CIO-beraad;
- sessies specifiek op terugkerende bevindingen bij de Belastingdienst;
- sessies met de verantwoordelijke staatssecretaris voor digitalisering;
- technische briefings voor de Eerste en Tweede Kamer, onder andere met de commissie Digitale Zaken en op verzoek van de Eerste Kamer over DSO;
- sessies in ABD-trainingen;
- op verzoek van departementen: verdiepende sessies over voor hen relevante onderzoeken.

Ook zijn er twee publicaties verschenen:

- De *Jaarrapportage 2021* bevat een aantal hoofdadviezen op basis van in dat jaar uitgevoerde onderzoeken:
 - Denk toekomstige processen goed uit.
 - Versterk aandacht voor relatie opdrachtgever – leverancier.
 - Houd bij keuze oplossingsrichting ook rekening met beheer- en onderhoudsfase.
- De *handreiking Bezint eer ge begint* geeft de belangrijkste adviezen voor opdrachtgevers voordat de werkelijke businesscase wordt gemaakt:
 - Definieer een heldere probleemstelling.
 - Overweeg alternatieven.
 - Selecteer een voorkeursalternatief.

1.2 | Voorbereiding Wet Adviescollege ICT-toetsing

In maart 2021 is in een werkgroep onder leiding van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het Voorstel van Wet Adviescollege ICT-toetsing opgesteld. Het Instellingsbesluit Wet Adviescollege ICT-toetsing uit 2020 vormt de basis voor dit Voorstel.

Na advisering door de Raad van State in mei 2022, is het Voorstel van Wet opnieuw besproken in de Ministerraad en in september 2022 bij de Tweede Kamer ingediend. Omdat de beoogde ingangsdatum van 1 januari 2023 mogelijk niet gehaald zou worden, heeft de Ministerraad op 18 november 2022 het Instellingsbesluit verlengd tot de inwerkingtreding van de Wet Adviescollege ICT-toetsing.

2

Rode draad: Doordenk de start van projecten beter

2 Rode draad: Doordenk de start van projecten beter

In 2022 heeft het Adviescollege ICT-toetsing achttien onderzoeken uitgevoerd. Nadere analyse van de conclusies uit deze onderzoeken toont aan dat bepaalde risicofactoren bij ICT-projecten en programma's frequent voorkomen. We hebben vier adviezen voor een betere beheersing van ICT-projecten en programma's bij de Rijksoverheid gedestilleerd. De eerste drie adviezen zijn gebaseerd op de conclusies van de onderzoeken in 2022. Het vierde advies is gebaseerd op rode draden over meerdere jaren heen.

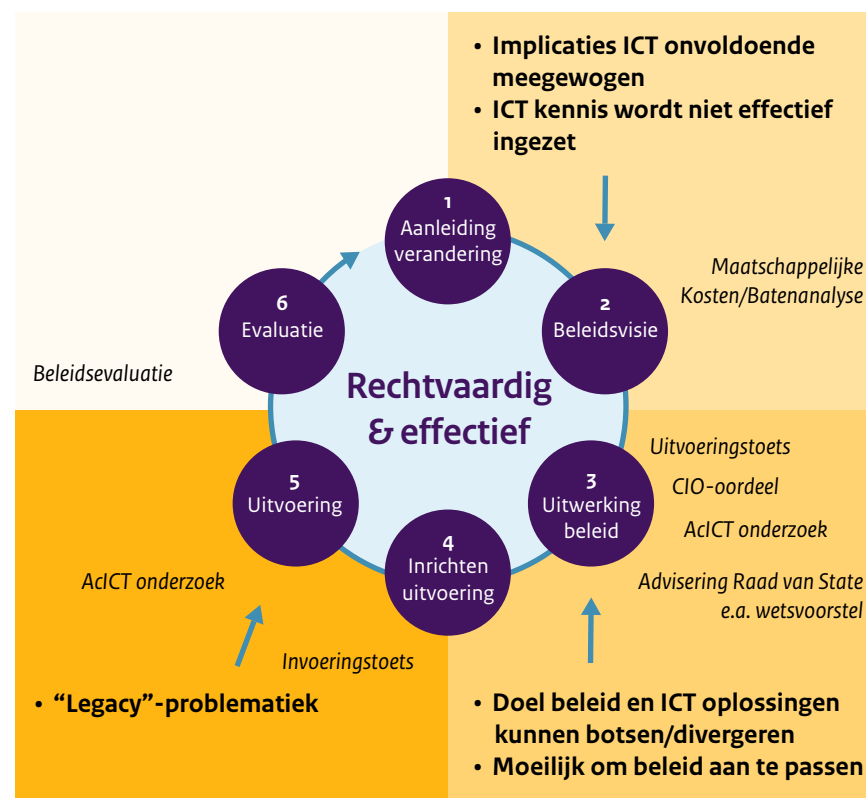
2.1 | Geef bij beleidsaanpassingen meer aandacht aan uitvoerbaarheid

In onze onderzoeken constateren we dat bij beleidsontwikkeling niet altijd wordt gekozen voor de meest passende oplossing. ICT wordt meestal niet of te laat betrokken, met name bij nieuw beleid of nieuwe wetten. Vaak wordt tijdens de beleidsontwikkeling al heel gedetailleerd vastgelegd wat er moet gebeuren en hoe dat moet, zonder dat er gekeken is of dit vanuit ICT-perspectief de beste oplossing is. Hoewel op ICT-gebied in principe vrijwel alles kan, kan niet alles zonder consequenties voor kosten en doorlooptijden. Beleidsmedewerkers zouden samen met de ICT-deskundigen beter moeten kijken naar wat de wet of het beleid beoogt, en welke alternatieven er zijn om dat doel te bereiken. Afgelopen jaar hebben we bij vier onderzoeken geconstateerd dat het te laat betrekken van uitvoering heeft geleid tot een technisch te complexe oplossing, zonder aandacht voor de doorlooptijd om deze te realiseren, noch voor de vraag hoe de oplossing na oplevering kan worden onderhouden. Daarnaast zien we dat de oplossingen die worden bedacht niet altijd goed passen bij de beoogde doelgroep, waardoor het beoogde effect van het beleid niet wordt gehaald.

Bij het opstellen van beleid moet daarom al in een vroeg stadium gekeken worden welke alternatieven er zijn.

In onderstaande figuur is de beleidscyclus vereenvoudigd weergegeven. De gele blokken visualiseren instrumenten die nu worden ingezet om de (ICT-)uitwerking van beleid te monitoren of evalueren. Wij hebben gezien dat deze instrumenten nu niet of laat bijdragen aan inzicht in ICT-impact van (nieuw) beleid. Het doel van het beleid en de

gekozen ICT-oplossingen kunnen divergeren of zelfs botsen. Als dat laat wordt geconstateerd blijkt het dan moeilijk om beleid nog aan te passen.

Figuur 1. Breng ICT-impact eerder in beeld

Ons advies is dus om bij beleidsontwikkeling eerder en met meer deskundigheid aandacht te besteden ICT-implicaties van beleidsalternatieven en aan het afwegen van alternatieven voor mogelijke ICT-oplossingen die dat beleid moeten ondersteunen of mogelijk maken.

2.2 | Vernieuw in kleine stapjes

Achterstallig onderhoud bij oudere systemen maakt dat nieuw beleid niet altijd door te voeren is. Om toch vaart te kunnen maken, kiezen ICT-beleidsmakers dan vaak voor grootschalige systeemvervanging of voor nieuwe systemen. Bij zes van onze adviezen dit jaar wordt te weinig rekening gehouden met de onderliggende verwevenheid tussen bestaande ICT-systemen. Bovendien wordt te veel tegelijk opgepakt, bijvoorbeeld door het combineren van een systeemvernieuwing met uitgebreide procesveranderingen of de introductie van generieke oplossingen. Als een dergelijke opgave niet stapsgewijs wordt opgepakt, gaat dit vaak mis. Ook wordt er vaak onterecht veel vertrouwen in generieke oplossingen gesteld, waardoor het te lang duurt voor iets werkbaar is.

Wij adviseren om bij elke vernieuwing altijd de volgende punten in ogenschouw te nemen:

1. in kleine stapjes oppakken
2. beginnen bij het aanpakken van het grootste probleem
3. generieke voorzieningen evolutionair ontwikkelen
4. pas desinvesteren in bestaande systemen als zeker is dat het betreffende systeem binnenkort kan worden vervangen

2.3 | Maak weloverwogen gebruik van interne en externe onderzoeken

Projecten kunnen gebaat zijn bij extra advies van een externe organisatie, bijvoorbeeld over hoe om te gaan met een bepaald onderwerp of over mogelijke alternatieve oplossingsrichtingen. Een dergelijk advies moet echter wel inpasbaar zijn. Dat kan alleen als de opdracht een omschrijving bevat van de vraag waarop het project een antwoord nodig heeft. Helaas is tijdens onze onderzoeken gebleken dat het effect van een aantal extern gevraagde adviezen beperkt is, omdat de kernproblematiek in de opdrachtformulering vanuit de opdrachtgever ontbreekt. Hier ligt een rol voor de opdrachtgever, maar - denken wij - ook voor de opdrachtnemer. Wees scherp op de opdrachtformulering en geef de opdrachtnemer de ruimte om observaties buiten de gevraagde opdracht, maar relevant voor het project, te onderzoeken. Zorg ervoor dat dergelijke onderzoeken tijdig plaatsvinden, zodat in een opvolgend onderzoek (waaronder de BIT-toets) de uitvoering van de adviezen meegenomen kan worden. Zo voorkomt de opdrachtgever dat meerdere partijen eenzelfde advies uitbrengen.

Verder constateerden wij tijdens onze onderzoeken dat CIO-oordelen dikwijls relevante adviezen bevatten, die niet of onvoldoende worden opgevolgd. Een aantal van onze adviezen bevat dan ook een aanscherping van het advies dat eerder door het betrokken

CIO-office was gegeven. Wij adviseren opdrachtgevers om meer aandacht te schenken aan eerder gegeven adviezen, en deze daadwerkelijk en tijdig op te volgen.

2.4 | Zorg voor een stevige basis

In de afgelopen jaren heeft het Adviescollege en voorganger BIT honderd adviezen uitgebracht. Dat is mede de aanleiding om terug te kijken naar rode draden over de jaren heen. Zo zien we helaas dat een deel van onze adviezen steeds terugkeert. Dat is vooral te ondervangen door de start van projecten beter te doordenken.

De adviezen die sinds 2015 het vaakst terugkeren, zijn:

1. Bij veel projecten is de gemaakte *businesscase* nog altijd onvoldoende. Meer aandacht is nodig voor te onderzoeken alternatieven, inclusief voor- en nadelen. Ook is veel meer aandacht voor het inschatten van de omvang en de daarbij horende kosten nodig. Het bepalen en inschatten van kwantitatieve baten naast de kwalitatieve baten blijkt erg lastig te zijn. We adviseren daarom om een goede *businesscase* altijd te laten samengaan met aandacht voor batenmanagement. Die aandacht is ook nodig nadat een project is afgerond. In 2022 hebben we daarom ook een handreiking geschreven over *businesscases*.
2. Er moet beter worden nagedacht over hoe het project succesvol een informatiesysteem kan realiseren. Als een heldere omschrijving van de relaties met andere systemen en gebruikersgroepen ontbreekt, dan is niet te bepalen welke interfaces nodig zijn of met welke gebruikersgroepen rekening gehouden moet worden. Dit resulteert in te optimistische schattingen van kosten en doorlooptijden waardoor de opdrachtgever lastig kan bijsturen als dat nodig is. Wij adviseren daarom om bij de start van een project de afhankelijkheden die het systeem heeft te bespreken. Met name als het systeem afhankelijk is van partijen buiten de eigen directie/organisatie is dit belangrijk.
3. Er moet voor een *projectaanpak* worden gekozen waarbij wordt voldaan aan noodzakelijke voorwaarden om een oplossing te kunnen ontwikkelen. De opdrachtnemer moet zorgen voor een goede fasering en het kleinschalig beproeven van nieuwe technologie, voor voldoende kennis in het ontwikkelteam en voor toegang tot de juiste ontwikkelomgevingen. Daarnaast moet samen met de opdrachtgever worden nagedacht over een implementatieplan.

2.5 | Positieve ontwikkelingen

Gelukkig zien we ook positieve ontwikkelingen. Zo hebben we veel meer contact met ministeries, waarbij we zaken uitleggen en handvatten bieden voor opvolging van onze adviezen. Daarnaast delen we onze rode draden in verdiepende gesprekken met opdrachtgevers binnen zowel de uitvoeringsorganisaties als de ministeries. Bijvoorbeeld over tekortschietende sturing van projecten bij veel verschillende organisaties, of ontbrekende uitgangspunten en randvoorwaarden voor de ICT-ontwikkelingsaanpak.

3

Jaarverslag 2022

3 Jaarverslag 2022

In dit hoofdstuk zijn de kengetallen over het aantal onderzoeken, de ontwikkeling van het aantal uitgebrachte adviezen en het aantal kennissessies opgenomen. Ook wordt stilgestaan bij de wijzigingen in de personele bezetting van het Adviescollege.

3.1 | Adviezen

3.1.1 *Uitgebrachte adviezen*

We brachten achttien adviezen uit. Twee adviezen over ICT-projecten rond de implementatie van nieuwe EU-Richtlijnen (JBZ systemen ketenvoorziening, Gemeenschappelijk Landbouw Beleid) en vier adviezen over projecten ten behoeve van nieuwe Nederlandse wet- en regelgeving (Platform Open Overheidsinformatie, Digitaal Stelsel Omgevingswet, Tijdelijke tolheffing, Verbeteren uitwisseling matchinggegevens). De overige adviezen betroffen verbetering of vervanging van bestaande ICT-systemen of bestaande ICT-leveranciers.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van alle uitgebrachte adviezen, van meest recent tot eerste van 2022.

Tabel 1. Overzicht gepubliceerde adviezen

Ministerie	Onderzoek	Omschrijving	Datum advies
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Programma WorkIT	Het vervangen van de applicaties Sonar, WBS en Vera van UWV WERKbedrijf ter verbetering van de ICT-ondersteuning van medewerkers op werkpleinen en servicepunten	22-12-2022
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Digitaal Stelsel Omgevingswet (5)	Op verzoek van de minister voor VRO toetst het Adviescollege de opzet van de verbetermaatregelen en plannen van aanpak voor het indringend testen (IKT3) van de DSO-keten.	22-12-2022
Justitie en Veiligheid	Business Informatieplan Openbaar Ministerie (BIPOM)	Advies uitbrengen over de strategische keuzes van het OM inzake de vernieuwingsopgave en de borging van noodzakelijke randvoorwaarden.	6-12-2022
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	PLOOI	Openbare informatie van de in de Wet open overheid (Woo) genoemde centrale en decentrale bestuursorganen voor iedereen toegankelijk en vindbaar maken via één centrale webapplicatie.	28-11-2022
Justitie en Veiligheid	Beslag Informatie Systeem (BIS)	Realiseren van een nieuwe centrale ICT-voorziening waarmee het beslagproces beter wordt ondersteund door de gehele beslagketen (Politie, bijzondere opsporingsdiensten, Openbaar Ministerie, Domeinen Roerende Zaken en Centraal Justitieel Incassobureau).	24-10-2022
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Digitaal Stelsel Omgevingswet (4)	Op verzoek van de Eerste Kamer onderzoekt het Adviescollege opnieuw de stabiliteit, betrouwbaarheid en technische werking van de landelijke voorziening.	10-10-2022
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Kadastrale Kaart Next (KKN)	Structureel verbeteren van de kwaliteit, nauwkeurigheid en eenduidigheid van de Digitale Kadastrale Kaart (DKK) en het realiseren van een breder toepassingsbereik van de DKK.	26-9-2022
Financiën	Vernieuwen Heffen Loonbelastingen en Premies (HLP)	Migreren van de applicatie HLP van de Belastingdienst naar een toekomstvast platform.	4-7-2022
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	Moderniseren Examens	Meerjarig traject voor de vervanging van meerdere legacy systemen in het domein Examens bij DUO.	29-6-2022
Financiën	Digitaliseren Schatkistbankieren	Digitaliseren van het proces van Schatkistbankieren en ondersteunen met een te realiseren informatiesysteem.	29-6-2022
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	GLB23-27	Programma bij RVO voor implementatie van het herziene Gemeenschappelijke Landbouw Beleid 2023-2027 van de EU.	22-6-2022
Defensie	Programma Roger	Implementatie SAP S/4HANA en optimaliseren en standaardiseren processen.	23-5-2022
Financiën	Rationalisatie Auto Motorrijtuigenbelasting (MRB)	Het vervangen van de systemen 'Motorrijtuigenbelasting onder architectuur' (MOA) en 'Houderschapsbelasting' (HSB) door nieuwbouw.	21-4-2022
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Verbeteren Uitwisseling Matchingsgegevens (VUM)	Het standaardiseren van profielgegevens, vacatures en bijbehorende procesgegevens en het faciliteren van uitwisseling op lokaal, regionaal, landelijk en internationaal niveau.	10-3-2022
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Ontwikkelproces CoronaMelder App	Evaluatie van het ontwikkelproces om lessen te trekken voor de ICT-ontwikkeling binnen de Rijksdienst.	9-3-2022
Infrastructuur en Waterstaat	Tijdelijke Tolheffing (TTH)	Het realiseren van een tijdelijk tolsysteem voor de Blankenburgverbinding en Via15.	7-3-2022
Justitie en Veiligheid	Realisatie JBZ-systemen Ketenvoorzieningen	Realiseren centrale voorzieningen en koppelvlakken voor de implementatie van de Europese verordeningen SIS en EES.	28-2-2022
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Digitaal stelsel omgevingswet (verzoek Eerste Kamer)	Beoordeling haalbaarheid in werking treding per 1-7-2022 voor wat betreft technische werking.	14-2-2022

3.1.2 Ontwikkeling uitgebrachte adviezen

Tabel 2 geeft per ministerie een overzicht van de ontwikkeling van het aantal uitgebrachte adviezen over de afgelopen jaren.

Tabel 2. Ontwikkeling aantal uitgebrachte adviezen per ministerie per jaar

Ministerie	2015-2020 (BIT)	2021	2022	Totaal
Algemene Zaken	1	0	0	1
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	11	3	6	20
Buitenlandse Zaken	1	0	0	1
Defensie	6	1	1	8
Economische Zaken en Klimaat	6	0	0	6
Financiën	6	3	3	12
Infrastructuur en Waterstaat	11	3	1	15
Justitie en Veiligheid ¹	6	1	3	10
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	3	0	1	4
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	3	1	1	5
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	11	2	2	15
Volksgesondheid, Welzijn en Sport	3	0	0	3
Totaal	68	14	18	100

3.1.3 Niet geselecteerde adviesaanvragen

Het aantal meldingen voor een BIT-toets in 2022 lag ruimschoots hoger dan de beschikbare capaciteit. Hierdoor heeft het Adviescollege – net als in de afgelopen jaren - keuzes moeten maken over te toetsen projecten of activiteiten voor onderhoud en beheer. Dat is gebeurd in de vorm van risicogerichte selectie. De criteria voor de risico-inschattingen hebben betrekking op omvang van het budget, maatschappelijke impact, signalen over een project of organisatie en potentieel leereffect. Met het potentieel leereffect kijken we naar de toegevoegde waarde bij een organisatie. Zo heeft het doen van meerdere onderzoeken bij één departement minder effect dan wanneer je meerdere ministeries onderzoekt. Ook kan de aard van een project aanleiding geven om deze wel of niet te toetsen. Tabel 3 geeft de ontwikkeling van het aantal ontvangen adviesaanvragen en de wijze van behandeling door het Adviescollege per jaar weer.

¹ De sui generis organisaties Nationale Politie en Raad voor de rechtspraak zijn in deze tabel opgenomen onder Justitie en Veiligheid.

Eind 2022 waren acht onderzoeken in uitvoering. Merk op dat het aantal niet geselecteerde adviesaanvragen in een jaar ook betrekking heeft op adviesaanvragen die in eerdere jaren zijn ontvangen en in portefeuille zijn gehouden. Het aandeel niet geselecteerde adviesaanvragen is over de periode 2015-2022 is 44%.

Tabel 3. Ontwikkeling ontvangen adviesaanvragen en afhandeling per jaar²

	2015-2020 (BIT)	2021	2022	Totaal
Adviesaanvragen	159	45	31	235
Eigen initiatief			1	1
Uitgebrachte adviezen	68	14	18	100
Ingetrokken	3	0	0	3
Niet geselecteerd	47	34	22	103
<i>Lopend (per 31-12 betreffende jaar)</i>	7	8	8	
<i>Portefeuille (per 31-12 betreffende jaar)</i>	34	30	22	

De Bijlage Risicogerichte selectie en werkvoorraad 2023 licht het proces van risicogerichte selectie toe en laat de werkvoorraad zien van tot nu toe geïnventariseerde projecten voor 2023.

3.2 | Kennissessies en kennispublicatie

Het Adviescollege heeft sinds 2021 de taak om te voorzien in kennisoverdracht en kennisbevordering voor de verbetering en beheersing van ICT-projecten en informatiesystemen en om die reden een aantal kennissessies georganiseerd en kennispublicaties uitgebracht. Daarmee wil het college de kennis en ervaringen die bij de advisering over ICT-projecten en -informatiesystemen zijn opgedaan, overdragen. Voor het eerst heeft het Adviescollege een minisymposium georganiseerd en dat zal in 2023 nogmaals worden gedaan.

² In deze weergave zijn correcties in het aantal ontvangen adviesaanvragen het aantal niet geselecteerde adviesaanvragen (met name voor 2021) ten opzichte van de jaarrapportage 2021.

Tabel 4. Kennissessies en kennispublicaties

	2021	2022
Kennissessies	19	24
Kennispublicaties	3	2

3.3 | Personeel en organisatie

In 2022 is het Adviescollege uitgebreid met twee leden, waardoor het college het gewenste aantal heeft bereikt dat is vastgelegd in het Instellingsbesluit. Twee leden namen afscheid en per 1 januari 2023 zijn twee nieuwe leden aangesteld, en is een nieuwe voorzitter gekozen. In het licht van de personele groei en ontwikkeling van het secretariaat wordt de management structuur versterkt door de introductie van de functie van een plaatsvervangend Secretaris-directeur. Deze rol is belegd bij een onderzoeksmanager. De plaatsvervanger heeft, naast het verrichten van onderzoeken, verantwoordelijkheid voor coördinatie van de bedrijfsvoering en een deel van het personeelsbeheer. De daarvoor vereiste adviesaanvraag bij de ondernemingsraad is onder handen.

De formatie van het college

Met de uitbreiding van 3 naar 5 leden is het Adviescollege nu op volle sterkte. De flexibele schil van externe wetenschappelijke en specialistische onderzoekers is uitgebreid en ingevuld.

De personele bezetting van het Adviescollege is daarmee per 31 december 2022:

Tabel 5. Personele bezetting Adviescollege

Functie	Aantal fte	Toelichting
Leden Adviescollege	1,2	5 leden deeltijd
Secretaris-directeur	1	
Directie-secretariaat	1,8	
ICT-onderzoeksmangers	6	
ICT-onderzoekers	8	
Gemiddelde inzet vanuit flexibele schil	3	Ca. 6 onderzoekers deeltijd
Totaal fte	21	

Verdere ontwikkeling en groei van het college

Door de groei van het Adviescollege is het mogelijk geworden om meer adviezen uit te brengen. In 2022 is aantal uitgebrachte adviezen ten opzichte van 2021 gegroeid met meer dan 25% (14 naar 18 adviezen).

Het secretariaat wordt verder op sterkte gebracht. Het Adviescollege zet in op organische groei van het secretariaat, zodat de kwaliteit van de adviezen gehandhaafd kan worden. Het secretariaat heeft te maken met een krappe markt voor ICT-professionals met de vereiste deskundigheid. In de werving is daarom sprake van strenge selectie: nieuwe medewerkers moeten niet alleen over de benodigde kennis en ervaring beschikken, maar ook passen binnen het team.

Tegelijkertijd is ook ingezet op professionalisering van de interne processen. In 2022 is meer aandacht besteed aan het verwachtingsmanagement over de doorlooptijd van het onderzoek. Streefplanningen voor onderzoeken worden vooraf gecommuniceerd en geëvalueerd. Zowel onderzoekteams als de onderzochte organisatie hebben invloed op de doorlooptijd door duidelijkheid vooraf over het te onderzoeken onderwerp te verschaffen en door tijdige oplevering van de benodigde informatie en het bespreken van een planning voor oplevering van het advies en reactietermijnen. Door deze aspecten meer aandacht te geven is de voorspelbaarheid van de doorlooptijd toegenomen.

3.4 | Financiën

Het jaarbudget voor het Adviescollege is vastgelegd in het Instellingsbesluit: namelijk 5,4 miljoen euro. Dat budget is niet volledig gebruikt, omdat de personele formatie van het secretariaat nog niet geheel gevuld is. Verder is mede ten gevolge van COVID-19 minder geld uitgegeven voor opleiding en training van de medewerkers.

Bijlage

Bijlage Risicogerichte selectie en werkvoorraad 2023

Risicogerichte selectie

De keuze van het college om een adviesaanvraag in behandeling te nemen wordt gebaseerd op een risico-inschatting. Risicogerichte selectie is nodig, omdat het aantal aanmeldingen voor een toets stevast hoger ligt dan de beschikbare capaciteit en omdat niet elk aangemeld project een onderzoek rechtvaardigt. In 2022 hebben wij onze werkwijze voor de selectie van adviesaanvragen op risico aangepast. Sindsdien wegen we het potentiële leereffect van een advies mee. De andere aspecten waarop de risico-inschatting is gebaseerd zijn omvang, de maatschappelijke impact, en signalen dat een project of organisatie mogelijk 'in zwaar weer' verkeert.

Ook in 2022 zijn we uitgegaan van een capaciteitsverdeling die er toe bijdraagt dat alle ministeries getoetst worden. Risicogerichte selectie kent drie mogelijke uitkomsten:

- 'te starten': het onderzoek wordt ingepland.
- 'in portefeuille': het onderzoek wordt pas gestart als er capaciteit beschikbaar komt.
- 'niet selecteren': het ministerie wordt geïnformeerd dat het project of de activiteit voor onderhoud en beheer niet wordt getoetst.

Het planningsproces van het Adviescollege bestaat uit een aantal stappen:

- inventariseren mogelijk per departement uit te voeren onderzoeken;
- verdelen mogelijke onderzoeken per departement in relatie tot beschikbare onderzoekscapaciteit voor dat jaar;
- per (bundel van) aanmelding(en) beoordelen of het aangevraagde onderzoek "te starten" is;
- in overleg met de CIO van het betrokken departement afspraken maken over de portefeuille mogelijke onderzoeken en te starten onderzoeken.

Werkvoorraad 2023

De verwachte werkvoorraad voor 2023 is weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel B1. Werkvoorraad 2023

Ministerie	In portefeuille per 31-12-2022	Resultaten inventarisatie aanmelding 2023	Werkvoorraad 2023
Algemene Zaken	0	0	0
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	4	10	14
Buitenlandse Zaken	0	0	0
Defensie	0	8	8
Economische Zaken en Klimaat	0	1	1
Financiën	6	5	11
Infrastructuur en Waterstaat	2	10	12
Justitie en Veiligheid	0	7	7
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	1	0	1
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	6	3	9
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	2	8	10
Volksgesondheid, Welzijn en Sport	1	7	8
Totaal	22	59	81

De verwachte aanmeldingen betreffen grotendeels conform artikel 4 lid 1 van het Instellingsbesluit aan te melden ICT-projecten.

Twee ministeries verwachten in 2023 een adviesaanvraag voor onderhoud en beheer in te dienen.

Jaarrapportage 2022 is een uitgave van:

Adviescollege ICT-toetsing

Postbus 16292 | 2500 BG Den Haag

T 070 426 63 23

maart 2023 | Publicatie-nr. 23401801